

Projektera och bygg för god avfallshantering

Riktlinjer vid om- och nybyggnationer

STOCKHOLM
VATTEN
OCH AVFALL

Innehåll

Riktlinjer för effektiv avfallshantering.....	4
Stockholms avfallsplan sätter agendan	5
Fyra mål i stadens avfallsplan.....	5
Lagar och regler om avfallshantering.....	6
Vilka ansvarar för avfallshanteringen?	7
Stockholm Vatten och Avfall	7
Miljöförvaltningen.....	7
Exploateringskontoret	8
Stadsbyggnadskontoret	8
Trafikkontoret	8
Fastighetsägaren	8
Avfallshantering i fysisk planering	8
Arbetsmiljön är en viktig del av avfallshanteringen	9
Dags för detaljplan.....	10
Granskning av detaljplanen	10
Plan- och bygglagen ställer krav på avfallsanordningar	11
Bygglov och bygganmälan	11
Bygglov behövs för att	11
Granskning av bygglov.....	11
Publika insamlingssystem för avfall	12
Återvinningscentraler	12
Anläggningar för återbruk	12
Pop-Up Återbruk	13
Automatiska miljöstationen.....	14
Insamlingssystem för avfall i fastigheter	15
Stationär sopsug	16
Ägande och förvaltning av stationära sopsuganläggningar	16
Riktlinjer för stationär sopsug	17
Mobil sopsug.....	17
Riktlinjer för mobil sopsugsanläggning	18
Tömning av bottentömmande behållare	19
Riktlinjer för bottentömmande behållare	19
Fristående containerhämtning.....	21
Riktlinjer för containerhämtning	21
Kärhämtning	22
Riktlinjer för kärhämtning.....	23

Insamlingsystem för flytande avfall i fastigheten	24
Sluten matavfallstank	24
Riktlinjer för fettavskiljare, sluten matavfallstank och kombitank	24
Angöring	25
Planera för mer än bara soppåsen	26
Återbruk i flerbostadshus	26
Matavfall	27
Förpackningar och returpapper	28
Nya regler för insamling av förpackningar	28
Groavfall	28
Farligt avfall	29
Dimensionering av avfallsmängder	30
Avfallsmängder från hushåll i flerbostadshus	31
Avfallsmängder från verksamheter	31
Avfallsutrymme	32
Riktlinjer för utformning	32
Trafikplanering och avfallshantering	33
Riktlinjer för trafiksäkerhet och angöring	34
Tillgänglighet	35
Riktlinjer avseende avstånd till avlämningsplats för avfall	35
Ordlista	37
Länklista	39
Kontaktlista	40

Riktlinjer för effektiv avfallshantering

Broschyren Projektera och bygg för god avfallshantering har tagits fram för att på ett översiktligt sätt lyfta fram de områden som behöver beaktas vid om- och nybyggnationer. Den kan användas som underlag för alla som planerar och projekterar system för insamling av avfall.

Att få till en väl fungerande avfallshantering kräver samverkan mellan flera parter. Frågor kopplade till markåtkomst, utrymmen i fastigheter, trafiksäkerhet, arbetsmiljö och tillgänglighet är särskilt viktiga vid etablering av platser för avfallshantering.

Riktlinjerna vänder sig främst till byggaktörer, fastighetsägare, arkitekter och inte minst berörda inom stadens förvaltningar och bolag som beslutar, projekterar eller på annat sätt berörs av avfallsfrågor inom stadsbyggnadsprocessen.

Det finns relativt få konkreta detaljregler i lagstiftningen om avfallshantering. Därför bör mått och uppgifter i denna broschyr ses som tips, råd och rekommendationer utifrån branschpraxis om en fungerande avfallshantering. Funktionskrav av normer och regler har därför omsatts till förslag på utformning, utrustning och dimensionering.

2023-04-12

Stockholms avfallsplan sätter agendan

Enligt miljöbalken ska varje kommun upprätta en avfallsplan. Avfallsplanen berör alla som bor och verkar i Stockholm och är ett strategiskt dokument som sätter agendan för hur avfallshanteringen ska bedrivas och utvecklas under de kommande åren. En viktig del i avfallsplanen är också att öka kunskapen om stadens avfallshantering.

Avfallsplanen anger mål, delmål och åtgärder, samt vilka aktörer som särskilt berörs för att utvecklingen ska gå framåt. Nuvarande avfallsplan omfattar perioden 2021–2024.

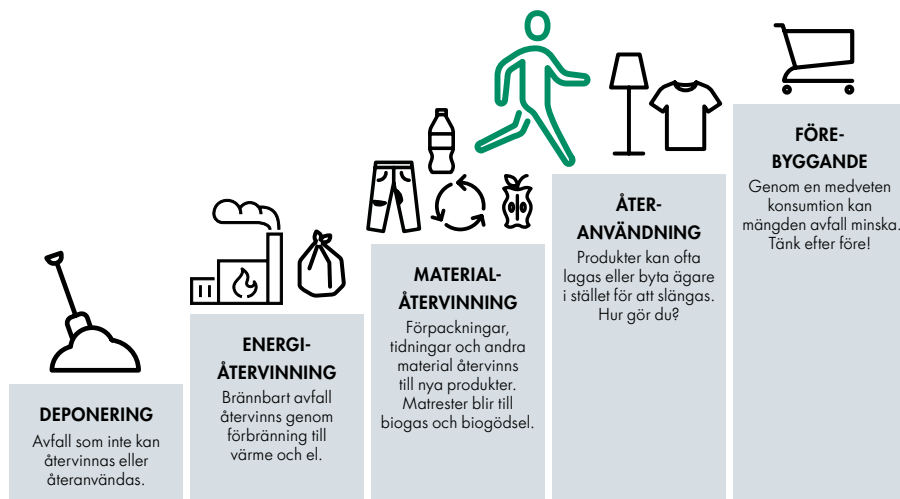
Fyra mål i stadens avfallsplan

1. Avfall från boende och verksamma i staden ska minska och det som ändå uppkommer ska tas om hand resurseffektivt.
2. Nedskräpningen i staden ska minska.
3. Avfallshantering ska anpassas till människan.
4. Avfallshantering ska vara en självklar del i stadens fysiska planering.

Avfallsplanen tar avstamp från den avfallshierarki, även kallad avfallstrappan, som anges i EU:s avfallsdirektiv. Att förebygga uppkomsten av avfall ligger högst upp och är prioriterat. Att vidta förebyggande åtgärder handlar om att både minska mängden avfall och samtidigt minimera mängden farliga ämnen i en viss produkt.

Arbetet med att förebygga avfall börjar redan i design- och produktionsledet. Produkter behöver i högre grad designas och produceras för att hålla länge, kunna återbrukas och repareras samt vara giftfria och återvinningsbara när de väl blir avfall. Detta behöver även följas av en mer hållbar konsumtion och användning av produkter.

Även om avfallsförebyggande åtgärder ska prioriteras behövs alla steg i avfallstrappan. Alla produkter eller material kan eller bör inte återanvändas oändligt. I vissa fall är det nödvändigt att avfall förs ut ur kretsloppet om det är uttjänt eller innehåller giftiga ämnen.

Lagar och regler om avfallshantering

Kommunens ansvar för hanteringen av avfall regleras framförallt i avfallsförordningen, miljöbalken och plan- och bygglagen. Utöver dessa finns krav i Boverkets byggregler som anger krav på byggnaders driftutrymmen, där avfallsutrymmen och anordningar ingår.

Byggreglerna anger till exempel att avfallsutrymmet ska vara användbart, tillgängligt för personer med funktionsnedsättning samt utformat så att olika typer av avfall kan förvaras och hämtas var för sig. Utrymmet ska anpassas så att återvinning möjliggörs. Här anges även krav på avstånd till avlämningsplats.

Lokala bestämmelser för den avfallshantering som kommunen ansvarar för genom Stockholm Vatten och Avfall finns i avfallsföreskrifterna. Avfallsföreskrifterna riktar sig till fastighetsägare och innehåller bland annat bestämmelser om hur hämtställen ska vara utformade, krav på sortering samt hämtningsintervall. Kostnaden regleras i avfallstaxan.

➔ Mer information om relaterade lagar, förordningar, mål och strategier om avfallshandling finns att ta del av i avfallsplanen.

Vilka ansvarar för avfallshanteringen?

Stockholm Vatten och Avfall

Stockholm Vatten och Avfall ansvarar på uppdrag av avfallsnämnden för avfallshanteringen inom Stockholms stad. Omfattningen av uppdraget anges i miljöbalkens 15 kapitel och avser främst insamling och behandling av kommunalt avfall. Lokala regler för stadens avfallshantering finns i avfallsföreskrifterna som tillsammans med avfallsplanen utgör den kommunala renhållningsordningen. Stockholm Vatten och Avfall är ett kommunalt bolag som ägs av Stockholms stadshus AB. Bolaget arbetar på uppdrag av bolagets styrelse som i sin tur är utsedd av kommunfullmäktige.

Miljöförvaltningen

Miljöförvaltningen är den myndighet som ansvarar för miljön i Stockholms stad. Förvaltningen arbetar huvudsakligen med frågor kopplat till tillsyn och övervakning. Uppdraget avser både områden gällande utomhusmiljö och inomhusmiljö och kan omfatta allt från trafikbuller till vattenfrågor, kemikalier, luftkvalitet, hygien och stadens klimatarbete. Miljöförvaltningen är även tillsynsmyndighet för stadens avfallshantering. Miljöförvaltningen arbetar på uppdrag av miljö- och hälsoskydds nämnden.

Exploateringskontoret

Exploateringskontoret (ExplK) har det samlade ansvaret för förvaltning och exploatering av stadens mark inom stadens gränser. Ansvaret omfattar bland annat exploatering för bostäder och företagsområden samt stadens investeringar i gator och parker inom exploateringsprojekt. Exploateringskontoret är en förvaltning inom Stockholms stad och arbetar på uppdrag av exploateringsnämnden.

Stadsbyggnadskontoret

Stadsbyggnadskontoret (SBK) är en förvaltning inom Stockholm stad som ansvarar för den fysiska planeringen och som bland annat arbetar med översiktlig planering och detaljplaner, bygglov, stadsmätning, fastighetsbildning samt bostadsanpassning. SBK arbetar på uppdrag av stadsbyggnadsnämnden.

Trafikkontoret

Trafikkontoret (TK) ansvarar för den strategiska trafikplaneringen i Stockholms stad, utveckling av trafiksäkerhet och trafikövervakning. Kontoret ansvarar även för skötsel av stads- och gatumiljön samt för vissa parker och upplåtelser av offentlig plats. Vid om- och nybyggnationer ansvarar trafikkontoret för att nödvändiga regleringar införs eller anpassas i gaturummet. För exploatering på icke-kommunalägd mark ansvarar trafikkontoret även för anslutande gators utformning. Trafikkontoret är en förvaltning inom Stockholms stad och arbetar på uppdrag av trafiknämnden.

Fastighetsägaren

Fastighetsägaren har det yttersta ansvaret att ordna förutsättningar för en fungerande avfallshantering inom fastigheten. Det innebär till exempel att utrymmen och anordningar som används för uppsamling av avfall ska vara tillgängliga, säkra och i övrigt följa gällande lagar och regler.

Avfallshantering i fysisk planering

En väl fungerande avfallshantering på lokal, regional och nationell nivå är en central del av infrastrukturen i ett hållbart samhälle. Det handlar om att undvika olägenhet för människors hälsa och för miljön, men också om en resurseffektiv materialanvändning och hur vi gemensamt kan arbeta för att förbygga avfall. För att göra en väl fungerande avfallshantering möjlig behöver avfallsfrågor få större vikt i den fysiska planeringen och integreras i ett tidigt skede. Det gäller genom hela kedjan, från översiktsplan till bygglov.

Avfall är klassat som ett allmänt intresse i enlighet med plan- och bygglagen. Det innebär att hänsyn för avfallshantering ska tas vid planläggning och ärenden om bygglov. Kommunen har därmed ett ansvar för att avfallsfrågor hanteras i den fysiska planeringen.

När detaljplaner tas fram ska placering och utformning av bebyggelse anpassas så att hänsyn tas till krav på tillgänglighet, arbetsmiljö och hämtningsmöjligheter för avfall.

Avfallsfrågor både berör och engagerar vilket blir särskilt tydligt om avfallshantering brister. Vid planläggning av nya områden eller insticksbebyggelse beror detta ofta på att avfallsfrågornas komplexitet och påverkan på den fysiska planeringen har underskattats och kommit in sent i den fysiska planeringen. Det innebär ofta utrymmesbrist i fastigheten eller på kvarteretsmark och att hämtningen brister i trafiksäkerhet och arbetsmiljö.

Arbetsmiljön är en viktig del av avfallshantering

Arbetsmiljöfrågor har länge varit en central del för utvecklingen i avfallsbranschen.

Insamlingssystemen för avfall, dess utformning och placering har stor inverkan på hämtningspersonalens arbetsmiljö. Fel planerat kan avfallsutrymmen och dess omgivande trafiklösningar leda till tungt fysiskt arbete, medföra risk för olyckor samt öka skadlig stress.

Även om det formella arbetsmiljöansvaret för den personal som hämtar avfall från en viss fastighet ligger på den egna arbetsgivaren, är en bra arbetsmiljö direkt kopplad till hur avfallshantering planerades från första början. Vid om- och nybyggnationer finns därmed stora möjligheter att anordna en välfungerande avfallshantering, både för de som ska hämta avfallet och för de som ska lämna och sortera sitt avfall.

Vid brister i arbetsmiljön kan arbetsgivarens skyddsombud kräva avhjälpande åtgärder från fastighetsägaren med stöd i arbetsmiljölagstiftningen. I allvarliga fall kan hämtningen stoppas tills bristerna åtgärdats.

→ Håll dig uppdaterad om förändringar i arbetsmiljöregler. Skärpta krav kan påverka befintlig avfallshämtning. Läs mer på [Arbetsmiljöverkets hemsida](#) om relevanta arbetsmiljöföreskrifter.

Dags för detaljplan

En metod för att säkerställa att avfallsfrågorna tas i beaktande under planeringsfasen är genom att göra en avfallsutredning. En avfallsutredning syftar till att redovisa planerad avfallshantering och dess utrymmebehov utifrån aktuella förutsättningar. Det övergripande målet med en avfallsutredning är att ta fram lämpliga avfallslösningar för hushållens och verksamheternas avfall.

Utformning och val av insamlingssystem bör vara väl förankrade med berörda aktörer tidigt i detaljplaneprocessen. Detta ökar möjligheten att systemval följer med även vid ansökan om bygglov.

En avfallsutredning kan genomföras av staden, av exploitören eller i samverkan mellan de båda. Den bör genomföras i samband med övriga utredningar vid framtagandet av detaljplanen. Om det krävs samordning mellan olika fastighetsägare eller en gemensam lösning för flera fastighetsägare och kommunens mark berörs, behöver staden troligtvis utreda vissa delar eller bidra till avfallsutredningen.

Granskning av detaljplanen

I samband med att detaljplanen skickas ut på samråd, granskar Stockholm Vatten och Avfall de delar i detaljplanen som påverkar avfallshanteringen. I planbeskrivningen ska det finnas en redogörelse för avfallshanteringen i området. Angöringsplatser och eventuell vändning av hämfordon ska redovisas.

➔ Stockholm Vatten och Avfall kan bistå med rådgivning om vilka aspekter som ska beaktas vid planering och projektering av en fastighet eller ett områdes avfallshantering.

➔ På svoa.se finns en beskrivning av vilket underlag som bör redovisas när en detaljplan skickas ut på remiss.

Plan- och bygglagen ställer krav på avfallsanordningar

Det finns krav på var och hur avfallsanordningar och miljörum ska placeras. Oavsett om dessa är bygglovspliktiga eller inte, finns det vissa regler att tänka på.

Alla avfallsanordningar och miljörum, oavsett bygglovsplikt, måste placeras så att de

- stämmer överens med detaljplanen
- placeras lämpligt i stadsbilden
- är tillgängliga och användbara
- inte innebär olägenheter för närboende eller utgör en säkerhetsrisk för trafiken samt räddningstjänsten.

Bygglov och bygganmälan

Varje fastighetsägare ansvarar för att en fastighet har utrymme för både hushållens och verksamheternas avfall. Ofta behövs bygglov för uppställningsplats av avfallsbehållare och/eller andra avfallsutrymmen.

Vid ansökan om bygglov ska en beskrivning bifogas för hur avfallet från fastigheten ska tas omhand. För att beviljas bygglov ska den planerade åtgärden stämma överens med gällande detaljplan.

Bygglov behövs för att

- uppföra en fristående byggnad för avfallshantering
- bygga nytt, bygga till eller riva ett miljöhus
- ändra användning från exempelvis en verksamhetslokal till avfallsutrymme
- ändra fasaden, exempelvis en ny dörr på ett ställe i fasaden där det inte tidigare funnits någon dörr
- etablera en uppställningsplats för fler än tre avfallsbehållare som står placerade tillsammans.

Vissa åtgärder som inte kräver bygglov kan istället kräva en bygganmälan, exempelvis

- installation eller väsentlig ändring av ventilation, vattenförsörjning och avlopp med mera. Det omfattar bland annat fettavskiljare och slutna matavfallstankar
- en ändring av en byggnad som innebär att konstruktionen av byggnadens bärande delar berörs eller att byggnadens planlösning påverkas avsevärt.

Granskning av bygglov

I samband med att sökanden skickar in bygglovsansökan till stadsbyggnadskontoret tas ärendet också vidare till Stockholm Vatten och Avfall som granskar de delar i bygglovet som rör avfallshanteringen.

➔ Obs. innan ett maskinellt insamlingsystem tas i bruk ska fastighetsägare alltid kontakta Stockholm Vatten och Avfall för att säkerställa att hämtningen kommer att fungera. Detta ska göras även om åtgärden inte är bygglovspliktig och innan åtgärden utförs exempelvis vid nedgrävning av en ny bottenförmående behållare.

➔ Du kan läsa mer om vilka krav som gäller samt om du behöver söka bygglov för att ställa upp dessa på vår hemsida [Bygglov – Stockholms stad](#)

➔ På [svoa.se](#) finns en beskrivning på vilket underlag som ska finnas med i bygglovsansökan.

Publika insamlingsystem för avfall

För att minska avfallsmängderna och öka resursutnyttjandet av material och produkter behöver mark och anläggningar för avfallsförebyggande och avfallshanterande åtgärder ges utrymme och integreras i planeringen och utvecklingen av stadens fysiska miljö. Konkret innebär det ofta att tillgängliggöra mark och andra utrymmen både på kort och lång sikt.

Nedan beskrivs olika system som Stockholm Vatten och Avfall tillhandahåller.

Återvinningscentraler

Vid de återvinningscentraler som finns i Stockholm kan privatpersoner kostnadsfritt lämna grovavfall, elektronik, vitvaror och miljöfarligt avfall. Verksamheter kan lämna sitt avfall mot avgift på de fullstora återvinningscentralerna.

Ett av Stockholm Vatten och Avfalls uppdrag är att säkra markåtkomst för stadens återvinningscentraler. I de fall befintliga anläggningar måste läggas ned av olika anledningar är det av stor vikt att hitta ersättningsplatser. För att säkerställa ersättningsplatser krävs samverkan och samordning mellan framförallt Stockholm Vatten och Avfall, exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret.

Möjliga platser för nya återvinningscentraler behöver beaktas redan i tidiga skeden i både större exploateringsprojekt och i mindre projekt.

Anläggningar för återbruk

Stockholm Vatten och Avfall har hittills två återbruksanläggningar i centrumnära lägen. Dessa anläggningar är tillgängliga för personer utan bil och fungerar även som lokala mötesplatser. Återbruken är ett komplement till fullskaliga återvinningscentraler, men har ett större fokus på återbruk och förebyggande av avfall. Vid anläggningarna kan privatpersoner lämna in saker till återbruk eller fynda någon annans avlagda saker. Vid en av anläggningarna finns även möjlighet att reparera eller fixa till saker i låneverkstäder.

Under de närmsta åren kommer fokus att riktas mot att hitta och etablera fler lokaler och lägen för detta ändamål. En förutsättning för dessa anläggningar är att lokalerna behöver ha lastkaj, lastutrymme, lagerutrymme samt vara belägna på en plats där många människor naturligt passerar.

Kontinuerlig samverkan med fastighetsägare, exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret är en förutsättning för att behålla och etablera fler platser för återbruk.

→ Det är stadens gemensamma ansvar att verka för att avfallshantering och förebyggande åtgärder ges utrymme när nya områden byggs eller befintliga omvandlas.

Pop-up återbruk

Stockholm Vatten och Avfall har en mobil anläggning som ställs ut i staden enligt turlista. Vanligtvis under helger. Pop-up återbruk ställs upp vid platser där det naturligt passerar många människor och i närheten av kollektivtrafik. Vid Pop-up återbruk kan besökare lämna in eller fynda återbruk. Bärbart grovavfall, elektronik och farligt avfall kan också lämnas här.

Pop-up återbruk ställs ut på öppna platser i strategiska lägen med hållfast markbeläggning. För att det ska fungera på ett bra sätt behövs en yta om ca 100 m² där man kan lasta av två sjöfartscontainrar, vardera sex meter långa. Underlaget ska klara av en container med vikt på cirka 4–6 ton. Containrarna ställs på plats av tung lastbil med kran.

Automatiska miljöstationen

Det finns i dag automatiska miljöstationer uppställda på ett flertal platser för insamling av hushållens farliga avfall. Här kan privatpersoner lämna allt från sprayflaskor och målarburkar till mindre elavfall. Den automatiska miljöstationen är öppen dygnet runt och öppnas med sms, QR-kod eller via ett samtal. För att nå så många människor som möjligt ska dessa placeras i anslutning till knutpunkter i kollektivtrafiken i flerbostadshusområden.

För uppställning krävs plan och hårdgjord mark, med tillgång till el; 220 V, 16 A. Måtten på anläggningen är:

- bredd: 2,5 meter
- längd: 3,9 meter
- höjd: cirka 2,6 meter

Insamlingsystem för avfall i fastigheter

Inom Stockholms stad finns olika insamlingsystem att välja mellan. För att förbättra arbetsmiljön och minska mängden transporter ska maskinella insamlingsystem utredas i första hand vid nybyggnationer.

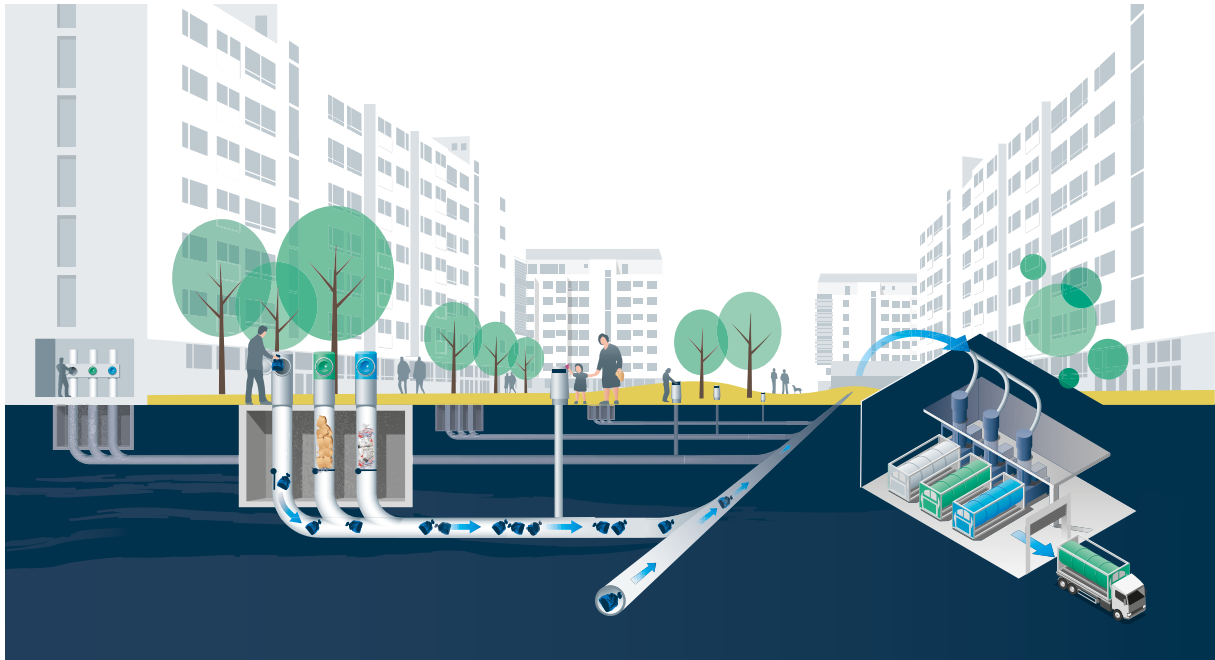
Ett maskinellt insamlingsystem innebär att hämtpersonal inte behöver dra, lyfta eller skjuta avfallet vid hämtning. Maskinella insamlingsystem lämpar sig bäst för att samla in större volymer avfall.

Även om maskinella system prioriteras behöver en samlad bedömning göras utifrån det enskilda projektets specifika förutsättningar. Detta bör göras i samband med en avfallsutredning. Särskild hänsyn ska alltid tas till säkerheten ur ett barn-, trafik- och tillgänglighetsperspektiv. Innan ett maskinellt insamlingsystem anläggs ska fastighetsägare även kontakta Stockholm Vatten och Avfall för att säkerställa att hämtningen kommer att fungera.

Oavsett val av insamlingsystem ska det i planeringen tas hänsyn till platsens givna förutsättningar, såsom omgivande stadsbild och påverkan på natur- och kulturvärden. Det kan till exempel handla om buller, val av färg, form, material eller andra gestaltungsfrågor.

Nedan beskrivs de insamlingsystem som används inom Stockholms stad.

➔ **Tänk på!** Om ett maskinellt insamlingsystem väljs för en eller flera fraktioner, behöver alltid kompletterande insamlingsystem planeras in för att möjliggöra källsortering av de fraktioner som kvarstår. Detta kan med fördel ske genom kärllhämtning i miljörum.

Stationär sopsug

En stationär sopsug är ett slutet maskinellt system där en eller flera fraktioner läggs i separata nedkast på fastigheten för att sedan med hjälp av luft transporteras via ett rörsystem till en terminal med containrar. Allt avfall transporteras genom ett och samma huvudrör i marken, men väl inne i terminalen ser en fördelare till att avfallet hamnar i rätt container. Genom att anlägga en stationär sopsug kan stora volymer avfall samlas in. Förutom insamling av restavfall och matavfall kan vissa typer av förpackningsmaterial samlas in, exempelvis plastförpackningar.

I större exploateringsområden bedöms stationär sopsug vara det mest effektiva insamlingssystemet för att hantera stora volymer avfall. Systemet har god tillgänglighet för de som lämnar sitt avfall, erbjuder god arbetsmiljö och bidrar till att minska transporterna då hämtningen av de fraktioner som samlas in i sopsugen sker från terminalen.

Ägande och förvaltning av stationära sopsugsanläggningar

Stationära sopsugsanläggningar byggs, ägs och förvaltas antingen genom enskilt huvudmannaskap, ofta genom en samfällighet, eller via kommunalt huvudmannaskap.

2018 beslöts att överlåta huvudmannaskap för vissa stationära sopsugar till ett kommunalt ansvar. Beslutet har inneburit att ett flertal pågående sopsugsprojekt som tidigare planerats av staden nu sker i Stockholm Vatten och Avfalls regi.

Vid planering av nya större exploateringsområden med sammanhållande tät bebyggelsestruktur, utreds möjligheten till kommunalt ägd sopsug. Detta sker under ett tidigt skede i stadsbyggnadsprocessen, i samverkan mellan Stockholm Vatten och Avfall och exploateringskontoret.

I de fall det inte bedöms lämpligt kan utbyggnad istället ske med enskilt huvudmannaskap. Beslut om utbyggnad av stationär sopsug med enskilt huvudmannaskap fattas av berörda fastighetsägare.

Riktlinjer för stationär sopsug

Stationära sopsugsanläggningar kan anpassas och dimensioneras för att samla in avfall från både mindre och större exploateringsområden. En stationär sopsugsanläggning kan användas under många år, vilket gör att placeringen och utformningen av sopsugsterminalen även bör ta hänsyn till framtida exploateringar, om de är kända. Möjligheten att koppla på ytterligare fastigheter beror på hur terminalen dimensionerats från början och vilka möjligheter det finns att komplettera den.

I de fall en ny exploatering sker i närheten av en befintlig sopsugsanläggning, kan kontakt tas med respektive ägare för att utreda möjligheten att koppla på den nya bebyggelsen.

Att tänka på inför placering av sopsugsterminal:

- Terminalen ska placeras så att ett lastväxlarfordon kan angöra, vända och backa mot containern på ett trafiksäkert sätt.
- Om det inte finns en egen yta att placera terminalen på, kan en terminal placeras i anslutning till annan verksamhet, exempelvis i parkeringshus, bergtrum eller underjordsgarage.
- I områden som byggs etappvis kan en tillfällig sopsugsterminal eller annan avfallshantering behöva anordnas innan den permanenta terminalen är på plats.
- För att minska rörförläggning bör terminalen placeras så centralt som möjligt inom sopsugens upptagningsområde.

Mobil sopsug

I en mobil sopsugsanläggning lagras avfallet tillfälligt i slutna tankar i fastigheten. Tömning sker genom att sopsugsbilen ansluter till en dockningspunkt där avfallet sugs direkt in i bilen. Det finns flera typer av dockningspunkter, såsom fast eller utdragbar fasaddocka, markdocka som ligger slät i nivå med gatan eller upphöjd markdocka som sticker upp ovan gata.

Fastighetsägare ska dimensionera anläggningen så att risk för olägenhet förebyggs. Det innebär att anläggningen ska utformas så att tömningstiden begränsas och inte sker alltför ofta. Max två gånger per vecka rekommenderas.

Observera att flera dockningspunkter inte ska anläggas intill varandra. Detta eftersom tömningstiden på platsen då fördubblas och medför olägenheter för de som bor och verkar i närheten. Tömning av mobil sopsug ska uppfylla de regler och riktvärden som finns för buller. Intelligande fönster och fasader kan behöva anpassas till ljudnivån vid tömning, så att bullerstörningar kan undvikas för dem som bor i närheten av tömningspunkten.

För att minimera bullerstörningar är det viktigt att tänka på var dockningspunkterna placeras redan tidigt i planeringen. Om en bullerutredning görs i samband med en detaljplan bör buller från mobil sopsug inkluderas.

Ur teknisk synpunkt kan flera fraktioner sorteras separat i en mobil sopsugsanläggning, men kombinationen av tillgång till yta och buller vid tömning gör att insamlingen bör avgränsas till att samla in restavfall och matavfall.

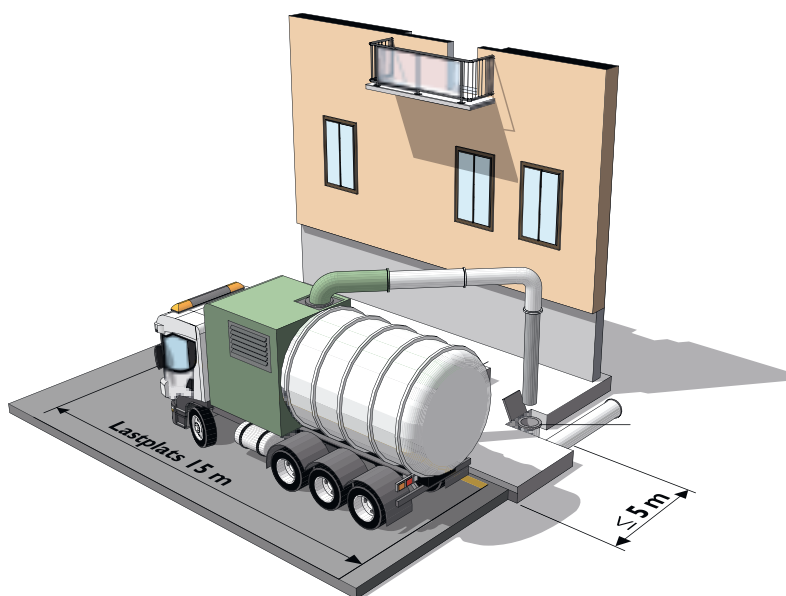
Riktlinjer för mobil sopsugsanläggning

Att tänka på vid utformning av anläggning:

- Dockningspunkt, tankar och rör ska i första hand placeras inom fastigheten. Dockningspunkter som placeras i allmän platsmark får endast ske efter godkännande från trafikkontoret eller annan berörd markägare.
- Andelen lagrat avfall, oavsett antal tankar och storlek på dessa bör inte tillsammans överstiga 15 m³ per dockningspunkt på grund av buller vid tömning. Det omfattar cirka 160–200 hushåll per dockningspunkt.
- Skruvtankar ska installeras för en säkrare drift.
- Vid större renovering av befintliga anläggningar med cirkulationstankar bör dessa bytas ut till skruvtankar om det är ekonomiskt rimligt och tekniskt möjligt.
- Styrsystem bör finnas på anläggningen.
- För effektiv drift rekommenderas korta och raka rördragningar.
- Inkast för matavfall ska förses med lås för att minimera risk för felsortering.

Dockningspunkt, framkomlighet och angöring

- Dockningspunkt ska placeras så att bullerstörningar minimeras vid tömning. Placeringen ska ta hänsyn till både hushåll och verksamheter.
- Uppställningsplatsen för angöring och tömning ska vara hårdgjord och så plan som möjligt i både sidolutning och längdlutning. En maximal sidolutning på 2 % kan accepteras. Längdlutningen är begränsad till 4 %.
- Tömning får inte hindra övrig fordonstrafik. Behov av lastplats eller parkeringsförbud i anslutning till dockningspunkten behöver beaktas tidigt i planeringen.
- Avstånd mellan hämtfordonets angöringsplats och centrum av dockningspunkt får vara max 5 meter till höger i fordonets färdriktning. Observera att dockningspunkt inte kan placeras framför eller bakom hämtfordonet.
- Fastighetsägare ska hålla dockningspunkten isfri och funktionell.
- Det är möjligt att passera förbi sugarmen vid tömning både för gångtrafikanter och cyklister.

Bottentömmande behållare

I en bottentömmande behållare sker tömning genom att en kranbil lyfter upp behållaren och öppnar dess botten så att avfallet töms ner i kranbilens container. Behållarna kan vara helt eller delvis nedgrävda och finns i olika modeller.

- Bottentömmande behållare lämpar sig för områden med relativt låg exploateringsgrad, då både placeringen samt angöring och tömning kräver gott om utrymme.
- Behållarna kan användas både för hushållens och för verksamheternas avfall.
- Godkända upphissningsanordningar är 1- och 2-krokssystem med fast mothåll.
- På grund av arbetsmiljöskäl ska inte längre engångssäckar användas vid etablering av nya hämtställen med bottentömmande behållare. Detta gäller både för restavfall och matavfall.

Riktlinjer för bottentömmande behållare

Trafiksäkerhet och tillfartsväg

- Vid nyetablering av bottentömmande behållare får begränsningar i tillfartsvägen för kranbilen inte understiga 3,6 meter i höjd.
- Lyft över gångbana är generellt sett godtagbart. Däremot är det olämpligt att placera bottentömmande behållare så att tömning sker över gångbana i en trafikintensiv miljö, exempelvis i anslutning till en knutpunkt i kollektivtrafiken eller skola.
- Stadens cykelvägnät delas in i tre olika typer av cykelbanor och cykelfält. Primära stråk, huvudstråk och det lokala cykelnätet. Lyft av bottentömmande behållare över primära stråk och huvudstråk är inte tillåtet. Däremot kan lyft över cykelbana i det lokala cykelnätet tillåtas efter samråd med Stockholm Vatten och Avfall och trafikkontorets områdesplanerare. Det krävs dock god sikt, mindre flöden av cyklister och plan mark som gör det möjligt för chaufför och cyklist att uppmärksamma varandra.
- Där angöring kräver vändning i en vändplan behöver vändplanen ha en radie om minst 9 meter.

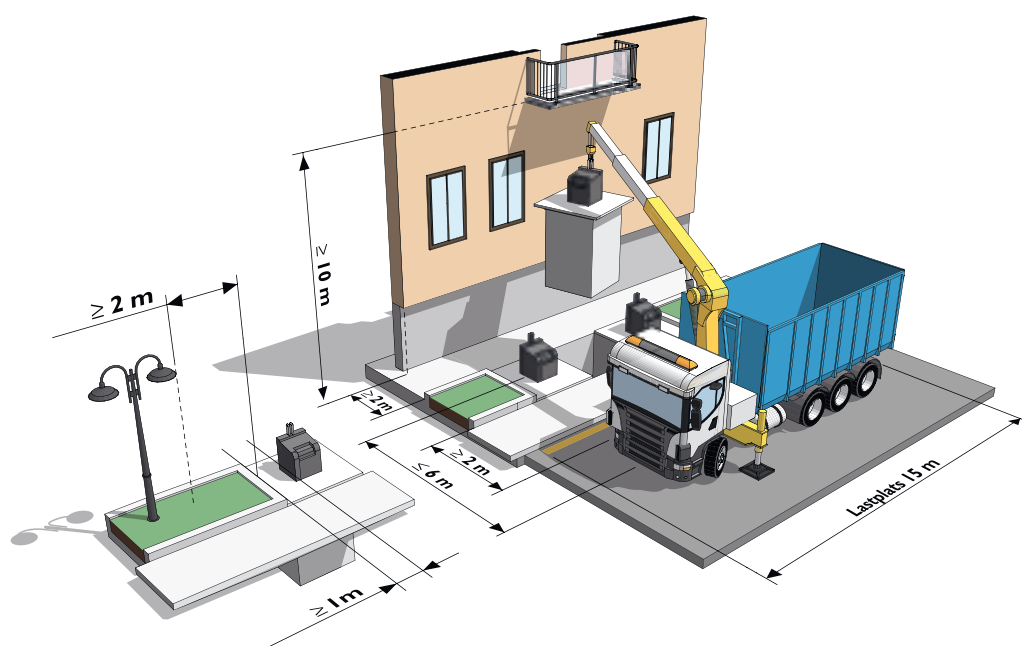
→ Läs mer på www.stockholm.se/cykla

Angöring

- Lämpligt avstånd mellan hämtfordon och behållare varierar beroende på kranens räckvidd och behållarens tyngd. Avståndet mellan hämtfordonets angöringsplats och behållarens mitt ska vara högst 4,5 meter. Avståndet mellan hämtfordonets angöringsplats och behållarens kant ska ej underskrida 2 meter.
- Hämtfordonet ska kunna ställas upp jämsides med behållarna vid tömning. Tömning framför förarhytten eller bakom hämtfordonet fungerar inte på grund av kranens räckvidd och funktion.
- En lastplats bör vara minst 15 meter lång. Kranbilens bredd är 2,65 meter. Vid tömning fälls alltid stödben ut på båda sidor av kranbilen, vilket gör fordonet bredare. Vid tömning av behållare på huvudgator bör bredden på lastfickan vara 3 meter för att minimera påverkan på förbipasserande trafik. Ansökan om lastplats görs via trafikkontoret.

Placering och tömning av behållare

- Bottentömmande behållare får inte placeras på allmän platsmark utan ska placeras på kvartersmark.
- Antalet hämtningpunkter per fastighet bör minimeras förutsatt att kraven på avstånd mellan entré och behållare ryms inom boverkets riktlinjer på 50 meter.
- Mellan varje gruppering om 3 behållare ska det vara ett avstånd om minst 50 meter, för tätare placering krävs bygglov. För placering av behållare vid fasad med fönster ska hänsyn tas till brandskydd och buller som kan uppstå.
- För att möjliggöra snöröjning, isättning av eventuell innersäck och städning ska de fria måtten runt delen av behållaren som är ovan mark vara 1 meter.
- Inga hinder i höjdlid får begränsa lyftarmen eller själva behållaren, 10 meter fritt i höjdlid.
- Inga hinder i sidled får begränsa vid tömning. Vid lyft krävs ett säkerhetsavstånd på 2 meter från omgivande hinder, exempelvis fasader, lyktstolpar eller parkerade bilar då behållaren kan pendla vid tömning.
- Behållare får inte heller placeras så att träd skadas vid tömning. Vid nyplanteringar av träd bredvid bottentömmande behållare, eller vid etablering av bottentömmande behållare bredvid ett befintligt träd, behöver avståndet vara tilltaget så att trädet kan växa sig stort utan att det riskerar skadas vid tömning. Detta kan innebära ett större avstånd än 2 meter.
- Bottentömmande behållare får inte placeras så att det vid tömning föranleder lyft över parkerade bilar. Längsgående parkeringar får inte finnas mellan behållaren och angöringsplatsen.
- Anläggs behållare över eller under omgivande marknivå, med eller utan staket runt om, ska Stockholm Vatten och Avfall alltid kontaktas för rådgivning. Observera att hämtpersonalen lätt ska kunna komma åt behållaren från gatan där kranbilen står.

- Behållare ska placeras så plant som möjligt. Max lutning om 7 % (4 grader) gäller för kranbilens placering under förutsättning att överenskommelse finns med Stockholm Vatten och Avfalls insamlingsenhet.
- Det är fastighetsägarens ansvar att säkerställa att nedgrävning sker utan att påverka berörda ledningsägare i anslutning till behållaren. Avstånd från kommunala VA-ledningar bör vara minst 1 meter.
- Behållare bör placeras så att vatteninträning minimeras och ytvattenavrinning möjliggörs.

Utformning och underhåll

- Inkast för matavfall ska förses med lås.
- Matavfall är tungt men inte särskilt volymkrävande, vilket innebär att anpassade behållare för matavfall ofta är mindre än för restavfall. Vid införande av matavfallsinsamling i bottentömmande behållare bör modellen vara anpassad till detta.
- Rengöring och tvätt av behållare bör ske minst två gånger per år för att få bort lukt, lakvatten och eventuellt avfall som fastnat. Rengöring är särskilt viktigt för behållare med matavfallsinsamling.

Fristående containerhämtning

Vid tillfällig uppställningsplats för container ska allmänna hänsynsregler och trafiksäkerhet beaktas. Uppställning av container ska planeras för att kunna ske på kvartersmark. Det kräver inte tillstånd.

Om tillfällig uppställning av container behöver ske på stadens mark krävs polistillstånd. Ansökan görs hos polisen som sedan inhämtar synpunkter från trafikkontorets upplåtelseenhet. Platsen får inte användas före godkänt polistillstånd.

Riktlinjer för containerhämtning

- Containrar ska placeras på en hårdgjord yta för att hindra att marken under skadas.
- För att kunna leverera containern krävs det att tillfartsvägen är minst 3 meter bred och anpassad för tunga fordon.
- Fri höjd ska vara minst 4,5 meter samt ytterligare 2 meter vid avställningsplatsen.
- För att ställa av containern krävs en uppställningsplats om cirka 20–25 meter beroende på containerns storlek.
- Hämtning av container från garage eller andra platser med begränsad höjd kräver specialfordon och bör därför stämmas av med Stockholm Vatten och Avfall.

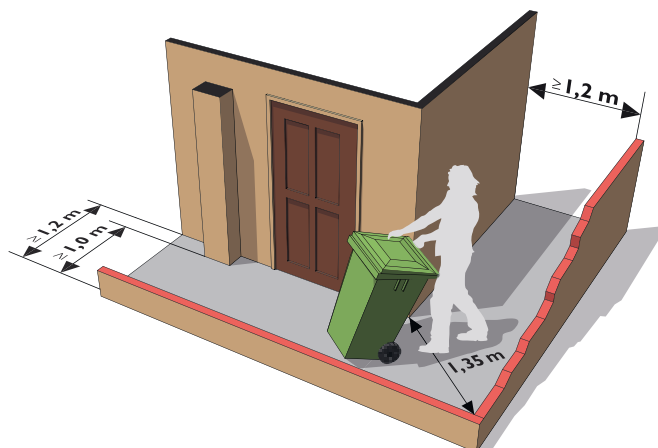
Kärlhämtning

Kärlhämtning är ett manuellt system som innebär att hämtpersonal måste dra kärlet fram och tillbaka från hämtstället till angöringsplatsen vid hämtning. Kärlet finns i flera olika storlekar och utföranden, från 140- till 660-literskärlet med två, tre eller fyra hjul. Storleken på kärlet har betydelse för vilken typ av avfall som samlas in. Tunga fraktioner som glas och matavfall samlas alltid in i mindre kärlet än exempelvis pappersförpackningar som är lättare men mer volymkrävande.

- Kärlet placeras med fördel i miljörum inomhus, i miljöhus utomhus eller i kärlskåp.
- Kärlhämtning är ett flexibelt system då antal kärlet och storleken på dessa kan anpassas efter fastighetens behov.
- Insamling i kärlet är i många fall även lämpligt som kompletterande insamlings-system för fastighetsnära insamling av förpackningar och returpapper.

Riktlinjer för kärllämning:

- Dragvägen till hämtstället ska vara kort, plan, hårdgjord och jämn samt hållas fri från hinder. Vintertid krävs halkbekämpning.
- Dragvägen ska även vara lättframkomlig, vilket innebär att trappsteg, trösklar, tunga dörrar eller trånga passager inte får finnas. Vägen bör vara minst 1,2 meter bred och om den ändrar riktning bör bredden vara minst 1,35 meter.

- Lutning på dragvägen ska inte överstiga 1:20 (5 %) för att hämtpersonalens belastning vid skjuta-och-dra-arbete ska bli acceptabel. En lutning på 1:12 (8 %) kan accepteras, men endast under gynnsamma förhållanden. Exempelvis vid rak transportsträcka inomhus.
- Dragvägen mellan hämtfordon och avfallsutrymme ska vara så kort som möjlig. Högst 10 meter rekommenderas för god arbetsmiljö.
- Hissar ska undvikas, men om inget annat alternativ finns får dessa användas om den har korgdörr samt är besiktigad och godkänd för transport av skrymmande gods.
- Vid nybyggnationer där kärllämning ska ske vid kaj rekommenderas installation av lyftbord. Lyftbord medför dels en förbättrad arbetsmiljö, dels möjliggör det viktregistrering för det avfall som ska hämtas. Lyftbord ska vara väderskyddade för att kunna användas driftsäkert under kyla och nederbörd.

Insamlingsystem för flytande avfall i fastigheten

Fettavskiljare

Alla livsmedelsverksamheter måste ha en typgodkänd fettavskiljare installerad för att förhindra att fett släpps ut i avloppsnätet. Fett som hålls ner i avloppet stelnar och fastnar, vilket orsakar stopp. Fett i större mängder uppkommer framför allt från verksamheter som hanterar livsmedel. Exempel på sådana verksamheter är restauranger, gatukök, caféer, storkök, beredningskök, bagerier med flera.

➔ Vid installation av fettavskiljare ska en bygganmälan upprättas till stadsbyggnadskontoret.

Sluten matavfallstank

För verksamheter med större volymer matavfall som restauranger, storkök, caféer, livsmedelsbutiker och liknande, kan matavfallstank till slutna tank användas för en effektiv hantering. Kvarnen sätts i en bänk eller som ett eget inkast och det malda matavfallet transporteras till en slutna tank. Systemet är bra ur livsmedelshygienisk synpunkt då luktproblem och tömningsfrekvens minimeras. Tanken töms av en slambil med separat koppling och går sedan till biologisk behandling och produktion av biogas.

➔ Kom ihåg! System med slutna matavfallstank ersätter aldrig kravet på att också ha en typgodkänd fettavskiljare. Vid installation av slutna matavfallstankar ska en bygganmälan till stadsbyggnadskontoret upprättas.

Riktlinjer för fettavskiljare, slutna matavfallstank och kombitank

- För att undvika arbetsmiljöproblem till följd av långa slangdragningar bör anläggningar vid nybyggnationer vara försedda med fast sugledning och kopplingspunkt i fasad.
- Kopplingspunkten bör monteras i en höjd mellan 70–100 cm och vara placerad så att den lätt kan slamsugas, det vill säga vara vinklad 90 grader från väggen. Tömningsledningens diameter bör inte understiga 100 mm och bör från kopplingspunkten luta nedåt i riktning mot tanken för att undvika spill vid tömning.
- Avskiljaren ska vara lättåtkomlig och det ska finnas tillräckligt med utrymme för hämtpersonalen att tömma. På och runt luckor får det inte finnas lösa föremål som behöver flyttas för att tömning ska kunna ske.
- Luckor ska vara lätta att öppna och stänga, och bör inte väga mer än 15 kg om de ska lyftas. Det ska finnas tillgång till framdraget varmvatten för att kunna spola ur fettavskiljaren.
- Varken anläggningen eller slangen får placeras eller dras i utrymmen där livsmedel hanteras.
- Observera att tömningspersonal alltid måste få tillgång till avskiljaren för att spola rent. Tillgängligheten för urspolning behöver säkerställas med gångbrygga eller alternativt en trappstege.
- Samtliga avskiljare och tankar ska vara avluftade. Avluftningen ska vara placerad så att luktstörning inte uppkommer.

- Avfallet ska vara pumpbart, vilket normalt innebär en torrsubstanshalt på omkring 10 %. Tanken bör inte placeras mer än 1 våning ner från markplan för att möjliggöra en effektiv tömning. Rördragning ska ej medföra vinklar över 45 grader.
- Ur livsmedelshygieniskt hänseende kan avfallskvarnar som placeras i köket inte användas under beredning av mat. Om avfallskvarnen däremot placeras i diskutrymmet går det bra att använda kvarnen samtidigt som matlagning sker. Tänk på att storleken på kvarnen ska motsvara verksamhetens behov.
- Beroende på tankens storlek varierar tömningstiden generellt mellan 15–25 minuter.

Angöring

- Hämtfordonets uppställningsplats ska inte överstiga en längd lutning på 7 % (4 grader).
- Lastplats ska vara minst 15 meter lång.
- Slangdragningen mellan kopplingspunkten och hämtfordonet bör vara så kort som möjlig för att underlätta tömning. Slangdragning över 10 meter bör undvikas för att upprätthålla god arbetsmiljö. Angöring av hämtfordon får inte ske så att det föranleder slangdragning i trappor, genom trånga passager, buskage, staket eller andra hinder. Slangdragning på rak och plan mark ska eftersträvas.
- Markförlagda fettavskiljare som placeras nära gator och cykelvägar riskerar få plogvallar över locken vintertid. Fastighetsägare ansvarar för att ta bort is och snö inför tömning.

Planera för mer än bara soppåsen

I varje hushåll och verksamhet uppkommer en mängd olika slags avfall som behöver omhändertas. I den vanliga soppåsen ska endast restavfall som inte kan återvinnas eller behandlas på ett mer miljöriktigt sätt läggas.

Återbruk i flerbostadshus

För att avfallsmängderna i Stockholm ska kunna minska krävs insatser från många olika håll. Mycket avfall som slängs idag kan istället återbrukas, antingen via andrahandsmarknaden eller genom att produkter repareras eller görs om. Återbruk kan därmed skapa nya värden och bidra till minskade avfallsmängder. Genom att tillgängliggöra platser och insamling i den egna fastigheten underlättas och stimuleras återbruk.

I ett flerbostadshus kan du som fastighetsägare skapa möjligheter till återbruk genom att

- ge utrymme i fastighetens miljörum eller annan yta för byte av exempelvis böcker, kläder, skor och mindre inredningsartiklar
- planera för ett hobby- och reparationsrum med enklare verktyg för utlåning och arbetsytor, där de boende kan fixa cykeln, laga, slipa och måla om möbler
- anordna loppmarknad eller bytesdagar för boende i området. Detta kan exempelvis anordnas innan gemensam städdag. Detta för att undvika att saker slängs som hade kunnat återanvändas
- informera de boende om hur de kan cirkulera saker de inte längre behöver
- informera om var närmaste återvinningscentral, återbruk, Pop-up eller annan återbruksaktör finns.

→ Här kan du som fastighetsägare ladda hem informationsmaterial till hushållen: www.svoa.se/fastighetsagare

Matavfall

Ett av stadens centrala mål i avfallsplanen är att öka matavfallsinsamlingen till biologisk behandling. Som ett led i arbetet infördes obligatorisk matavfallsinsamling i Stockholms stad från 1 januari 2023.

Detta innebär att du som är verksam eller boende i Stockholms stad är skyldig att sortera ut ditt matavfall. Fastighetsägaren ansvarar för att möjliggöra sortering i fastigheten.

Matavfall som samlas in till biologisk behandling är en viktig energiresurs. Istället för energiutvinning genom förbränning kan matavfallet istället gå till produktion av biogas och biogödsel. Biogas som produceras har flera olika användningsområden. Den kan användas för värme, kyla, el, eller förädlas till fordonsgas. Under rötningen bildas även en restprodukt, så kallad biogödsel. Biogödsel är ett gödningsmedel som kan återföras till åkermarkerna och därmed skapa ett naturligt kretslopp av växtnäring och mullämnen.

Det finns flera möjliga insamlingsystem för matavfall. Insamling kan ske både manuellt i kärl eller maskinellt genom sopsug, bottentömmande behållare eller i kombination med sluten matavfallstank eller kombitank. Vilket system som är lämpligast i din fastighet beror på hur mycket matavfall som uppkommer och vilka förutsättningar som finns på platsen.

→ För mer information om matavfall och vad som gäller för just dig, vänligen se www.svoa.se/matavfall

BRA ATT TÄNKA PÅ

- Matavfall behöver inte förvaras kylt under förutsättning att det inte orsakar luktproblem eller bekymmer med skadedjur.
  - För att hanteringen av matavfallet ska fungera smidigt finns anpassade påsar och påshållare samt sorteringsanvisningar. Endast påsar godkända av Stockholm Vatten och Avfall får användas.
  - För att minska felsortering ska inkast vid maskinell hämtning förses med lås eller motsvarande funktion.
  - Vid kärllhämtning för matavfall används 140-literskärl. Dessa tillhandahålls kostnadsfritt för både hushåll och verksamheter av Stockholm Vatten och Avfall.
-

Förpackningar och returpapper

Varje hushåll genererar mycket förpackningar och returpapper som ska sorteras ut till materialåtervinning. Möjligheten att på ett nära och enkelt sätt källsortera sina förpackningar och sitt returpapper skiljer sig åt inom staden. Avståndet till närmaste återvinningsstation varierar och likaså om det finns möjlighet till fastighetsnära insamling.

Nya regler för insamling av förpackningar från hushåll

Ansvaret för insamling av förpackningar innehas av producenterna till och med den 31 december 2023. Insamling sker via publika återvinningsstationer samt från enskilda fastigheter, i de fall fastighetsägaren valt detta. Idag har drygt hälften av flerbostadsfastigheterna i Stockholm fastighetsnära insamling av förpackningar.

Regeringen har beslutat att insamling av förpackningsavfall från och med 1 januari 2024 ska skötas av kommunerna. Ändringen innebär att kommunen, via Stockholm Vatten och Avfall, tar över den befintliga insamlingen. Det omfattar både hämtningen från återvinningsstationer och från enskilda fastigheter.

För att öka tillgängligheten för hushållen har regeringen även beslutat att insamling av förpackningar från hushåll ska ske fastighetsnära från den 1 januari år 2027. Som fastighetsägare för flerbostadshus innebär de nya kraven att utrymme för insamling av förpackningar inte längre är frivilligt. Den nya lagstiftningen anger att insamling ska ske fastighetsnära för förpackningar av plast, papper, färgat och ofärgat glas samt metall.

För att tillgodose de nya kraven från 1 januari 2027 är det viktigt att fastighetsnära insamling av förpackningar alltid planeras in vid nybyggnationer. Insamling kan till exempel ske i kärl i miljörum, i bottentömmande behållare eller som separat fraktion i stationär sopsug. Vilket insamlingssystem som är lämpligt beror på vilka förutsättningar som finns inom fastigheten.

➔ Information om det förändrade insamlingsansvaret för förpackningar uppdateras löpande. Se www.svoa.se/forpackning

Grovavfall

Grovavfall är det skrymmande avfall som inte är lämpligt att lägga tillsammans med övrigt restavfall. Grovavfall ska lämnas till återbruk och/eller till återvinning. Det kan exempelvis vara möbler, husgeråd, porslin eller annat.

INFORMATION

Som fastighetsägare till flerbostadsfastigheter är det inte tillåtet att enbart hänvisa boende till kommunens anläggningar för att kunna lämna sitt grovavfall. Fastighetsägare för flerbostadshus ska i enlighet med kommunens avfallsföreskrifter möjliggöra insamling av hushållens grovavfall inom den egna fastigheten. Det kan exempelvis ske genom hämtning från miljörum eller genom uppställning av container. Hämtning från fastigheten ska ske minst två gånger per år. Hämtning av grovavfall får endast utföras av de entreprenörer som är godkända av Stockholm Vatten och Avfall.

För mer information om grovavfallshämtning och kontaktuppgifter till godkända entreprenörer, kontakta Stockholm Vatten och Avfall.

Farligt avfall

Allt avfall som är farligt för människor och miljö klassas som farligt avfall och får aldrig läggas i restavfallet eller hällas ut i avloppet. Hushållens farliga avfall består främst av kemikalier, läkemedel och elektronik. Insamling sker bland annat via stadens återvinningscentraler, de fasta och mobila miljöstationerna, men också via apotek för läkemedel och återförsäljare av elektronik. Även kosmetiskt avfall kan lämnas i vissa butiker.

För att öka servicen till boende kan dock vissa typer av farligt avfall samlas in i fastigheten. Vanligt förekommande är till exempel mindre elektronik, ljuskällor och batterier. Insamlingen kan med fördel komplettera källsorteringen av förpackningar och tidningar i miljörum. I de fall fastighetsägaren väljer att upprätta fastighetsnära insamling av farligt avfall som inte är producentansvar, exempelvis färg, lösningsmedel eller sprayprodukter ska Stockholm Vatten och Avfall kontaktas. Detta för att säkerställa att utformningen följer de regler som finns kring hantering och förvaring av avfallet.

Kom ihåg!

Vissa typer av farligt avfall som kan uppkomma inom ett hushåll är inte under några omständigheter lämpliga att samla in i fastigheten på grund av risker förknippade med avfallet. Till dessa hör brandfarliga gaser och vätskor som spolarvätska och gasol. Sådant avfall ska lämnas vid kommunens återvinningscentraler eller vid andra ändamålsenliga insamlingspunkter.

➔ Behöver du mer information om inhämtning av avfall? Besök svoa.se/miljofarligt-avfall

Dimensionering av avfallsmängder

Hur mycket avfall som uppkommer varierar mellan olika typer av hushåll och verksamheter.

Barnfamiljer genererar ofta mer avfall än mindre hushåll. Mängden avfall som uppstår skiljer sig under året, där storhelger samt in- och utflyttning ofta utmärker sig som toppar i avfallsvolymer. Oavsett om avfallet samlas in manuellt via kärl eller med maskinell hämtning behöver det finnas utrymme för att ta hand om även ökade tillfälliga volymer utan att det blir överfullt.

Vid dimensionering av avfallsmängder behöver man utgå från hur mycket avfall som antas uppstå, hur ofta hämtning ska ske, och vilka insamlingssystem som planeras för respektive fraktion. För att få en samlad bild av en fastighets eller ett områdes behov av avfallshantering behöver varje fraktion dimensioneras för sig.

➔ Vid nybyggnationer rekommenderas att hämtning av restavfall och matavfall sker en gång i veckan. Källsorterat avfall i miljörum bör hämtas max en gång i veckan.

Avfallsmängder från hushåll i flerbostadshus

Tabellen nedan avser schablonberäkningar av utsorterat avfall från flerbostadshus med fullt utbyggd fastighetsnära insamling av förpackningar och tidningar.

Avfallstyp	Liter per vecka och hushåll	Se särskilt nedan
Restavfall	50 ¹	
Matavfall	9	Ca.15–20 hushåll per 140-literskärl vid hämtning en gång per vecka
Pappersförpackningar inkl. wellpapp	40	
Returpapper	6	
Plastförpackningar	25	
Metallförpackningar	2	
Färgat glas	2	
Ofärgat glas	2	
Grovavfall		2–3 kg per vecka och hushåll

¹ I de fall ett hushåll saknar tillgång till fastighetsnära insamling av förpackningar, returpapper och matavfall bör 90 liter per vecka och hushåll användas vid dimensionering av restavfall.

Avfallsmängder från verksamheter

Verksamheters avfallsmängd och dess sammansättning beror på verksamhetens typ och omfattning. Bland annat påverkas mängderna av antal anställda och hur många besökare eller kunder som kommer till lokalen. Tänk på att alla verksamheter ger upphov till både avfall som ska hämtas av Stockholm Vatten och Avfall samt övrigt verksamhetsspecifikt avfall. Det kan till exempel vara förpackningar, wellpapp, trä, mjukplast eller annat emballage.

Det är alltid fastighetsägaren som ansvarar för att det finns tillräckliga ytor i fastigheten för att omhänderta verksamheters avfall. Det gäller även om själva abonnemanget för hämtning står på den enskilda verksamhetsutövaren.

Avfallsutrymme

Det är flera faktorer som styr var ett avfallsutrymme ska placeras. Hänsyn till arbetsmiljö, trafiksäkerhet, tillgänglighet samt risk för miljö- och hälsostörningar är faktorer som alltid ska beaktas. Hur stort ett avfallsutrymme behöver vara beror på antal och typ av hushåll eller verksamhet, avfallsmängder, kärlestorlek och hämtningsintervall. Ett bra utformat avfallsutrymme ska erbjuda källsorteringsmöjligheter.

Riktlinjer för utformning:

- Tydlig skyltning ska finnas som avser avfallsutrymmets placering och åtkomst.
- Avfallsutrymme ska utformas som en egen brandcell, läs mer i boverkets byggregler.
- Rumshöjd i avfallsutrymme och vid transportväg inomhus ska vara minst 2,1 meter.
- Arbetsutrymme för hämtpersonal framför kärll ska vara minst 1,5 meter i djup.
- Dörröppning till avfallsutrymme ska ha en fri höjd av minst 2 meter och ett innermått av minst 1 meter i befintlig bebyggelse. Vid nybyggnationer rekommenderas ett innermått på minst 1,1 meter.
- För hämtning av grovavfall bör innermättet på dörren vara 1,2 meter.
- Dörrar ska kunna öppnas och ställas upp samt stängas med arbetshandskar på och med rak rygg. Dörrstopp ska finnas. Automatiska dörröppnare rekommenderas.
- Avfallsutrymmen bör förses med elektroniskt lås, exempelvis kod eller bricka i stället för nyckel.
- Frostfritt avfallsutrymme bör förses med golvbrunn och tappställe om det inte medför oskäliga kostnader.
- Ytor ska vara slittåliga och för att kärll inte ska skada väggarna kan en avbärarlist sättas upp.
- Om grovavfall samlas in i avfallsutrymmet bör det ges ett tydligt avgränsat område.
- Tydlig skyltning för olika avfallsfraktioner bör finnas i ett avfallsutrymme.
- Avfallsutrymmet ska utformas så att det är möjligt att hålla det rent och skadedjursfritt.
- Störningar för närboende på grund av buller och lukt ska undvikas.
- Avfallsutrymmet ska vara utrustat med god belysning, gärna automatisk tändning och släckning, samt bra ventilation. Ljusa färger och tydliga sorteringsanvisningar, är andra faktorer som ska beaktas.

→ Nytt gemensamt skyltsystem för avfallssortering finns nu tillgängligt. Ta del av materialet via www.sverigesorterar.se

Trafikplanering och avfallshantering

Avfallshantering genererar mycket transporter och ställer krav på vägars utformning såsom bredd, bärighet, angöring och vändmöjligheter.

Vid nybyggnation och förtätning av befintlig miljö är ofta framkomlighet och angöring för avfallsfordon en begränsande faktor, detta gäller särskilt vid maskinell hämtning där fordonen i regel är betydligt större och tyngre. I områden som avgränsas av hinder i tillfartsvägen, exempelvis av låga broar, behöver fastighetsägaren kontrollera att hämtningen kommer fungera med det hämtningsfordon som används. Detta behöver ske innan konkreta ingrepp görs på fastigheten, exempelvis innan botten tömmande behållare grävs ned.

Vid framtagande av nya program och detaljplaner bör gatustrukturen i ett tidigt skede utformas så att hämtfordon kan köra runt utan att behöva vända eller backa för att hämta avfall. För att säkerställa framkomligheten bör en körspårsanalys göras.

Nedanstående råd och anvisningar omfattar all form av yrkesmässig hämtning av avfall och avser transportväg och trafiksäkerhet vid hämtning.

Riktlinjer för trafiksäkerhet och angöring:

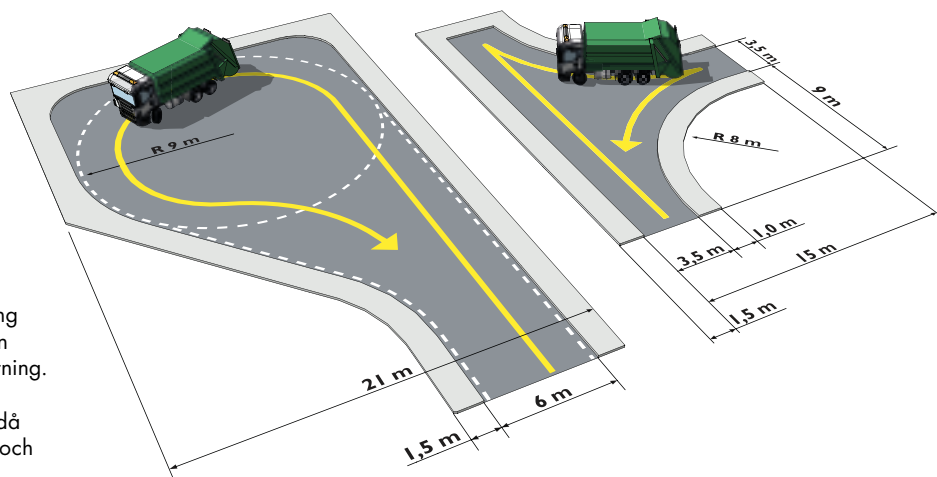
- Gatan ska ha god framkomlighet och fri sikt för hämtfordon, hållas fri från hinder, snöröjas och hållas halkfri.
- Körbanan bör vara minst 5,5 meter bred om körning i båda riktningarna förekommer. Om parkering tillåts måste gatan vara bredare. Om gatan är enkelriktad och det inte tillåts parkering kan körbanan vara smalare men bör inte understiga 3,5 meter. Träd och annan växtlighet får inte inskränka på vägbredd eller fri höjd.
- Låga broar, garage, och andra ställen med begränsad höjd fram till hämtstället måste medge åtkomst för de hämtningsfordon som krävs för fastighetens avfallshantering.

Särskilt om angöringsplatser:

- Angöringsplats ska vara anordnad så att hämtfordon inte blockerar övrig trafik.
- Angöringsplatsen ska även vara utformad så att hämtpersonalen kan stiga ur på ett säkert sätt. Att öppna förardörren mot en starkt trafikerad väg med hög hastighet och stort flöde av fordon är till exempel inte lämpligt.

Särskilt om vändning och backrörelser:

- Vid återvändsgator ska det finnas vändmöjligheter dimensionerade för avfallsfordon exempelvis i form av vändplats eller T-vändning.
- Vid angöring med hämtfordon ska tillfartsväg och eventuell vändplan ges tillräckligt med utrymme för tunga fordon enligt BK II.
- Backning ska ur trafiksäkerhetssynpunkt undvikas och får endast förekomma vid vändning med max en billängd, exempelvis genom en T-vändning.
- Backning över gång- och cykelbana tillåts inte. Det är heller inte tillåtet med uppställning eller körning på dessa.
- I de fall avfallshämtning sker på torg, gågata eller gångfartsområde där backningsrörelse inte kan undvikas ska trafikkontorets områdesplanerare kontaktas för att se över lämpligheten och möjliga åtgärder.

Utrymmeskrav för rundkörning och backvändning för fordon som används för avfallshämtning. Att planera för mindre vändplaner rekommenderas inte då framkomligheten begränsas och backningsrörelser krävs.

Tillgänglighet gör det lätt

Det ska vara lätt att göra rätt. Att lämna sitt avfall ska vara tillgängligt för alla oavsett boendetyper eller särskilda behov. För att underlätta för boenden att lämna sitt avfall bör avlämningsplats placeras i naturliga gångstråk, till exempel i samma riktning som knutpunkt i kollektivtrafiken eller motsvarande.

För att uppnå optimala förutsättningar för alla kan en tillgänglighetskonsult anlitas för rådgivning.

Riktlinjer avseende avstånd till avlämningsplats för avfall:

- Enligt boverkets byggregler ska avståndet från entréer till avlämningsplats för flerbostadshus inte överstiga 50 meter för restavfall och matavfall.
- För en- och tvåfamiljshus med gemensamhetslösning bör ett avstånd på max 75 meter till avlämningsplats eftersträvas för god tillgänglighet.
- Grovavfall ska lämnas till den plats eller det utrymme som fastighetsägaren hänvisat till. Detta ska ligga inom eller i fastighetens närhet. Gångavstånd till avlämningsplats bör inte överstiga 100 meter.

I övrigt ska följande beaktas:

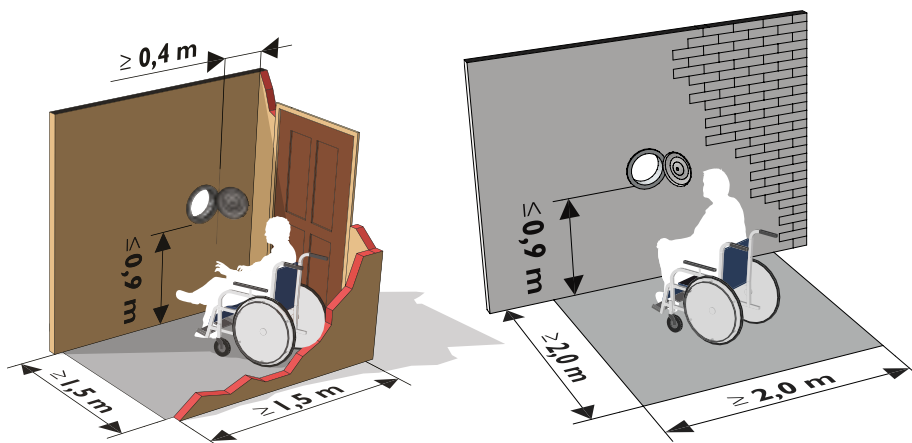
- Avfallsutrymmen ska vara tillgängliga och nåbara för personer med funktionsnedsättning. Det innebär bland annat krav på tillräckliga manöverutrymmen framför och vid sidan av luckor samt lätt öppningsbara dörrar/luckor.
- Information ska finnas och vara tillgänglig, samt utrustning utformas för personer med nedsatt syn. Tydliga texter, symboler och färger kompletterade med punktskrift bör finnas.
- Vägen fram till avlämningsplats ska vara tillgänglig. Det gäller allt från möjligheten att komma in i avfallsutrymmet eller åtkomst till andra insamlingssystem, att det ska vara breda dörrar, att det ska finnas en dörrautomatik samt att det ska vara lätt att lämna avfallet från rullstol.
- Barnsäkerheten får inte äventyras, vilket innebär att avfallsbehållare eller utrymmen bör vara försedda med en låsanordning för att förhindra att barn kan krypa in och skadas.

PLANMÅTT FÖR RULLSTOL INOMHUS

Förslag på mått: 0,4 meter, helst 1 meter till hörn, minst 1,5x1,5 meter framför luckan. Inkastets placering: max 90 cm mellan underkant på inkast och golv- eller marknivå.

PLANMÅTT FÖR RULLSTOL UTOMHUS

För behållare som placeras utomhus bör vändmått för rullstol utomhus användas, vilket innebär minst 2x2 meter, helst 2,5x2,5 meter. Inkastets placering: max 90 cm mellan underkant på inkast och golv. Det gäller både för inkast och fristående kärl.

Ordlista

Avfall

Med avfall avses alla föremål, ämnen eller substanser som innehavaren vill göra sig av med eller är skyldig att göra sig av med.

Behållare

Behållare är ett samlingsbegrepp som avser säck, kärl, container, bottentömmande behållare, tank, fett- och latrinbehållare, fettavskiljare eller annan anordning för uppsamling av avfall.

Bottentömmande behållare

Helt eller delvis nergrävd sluten behållare som töms med kranbil.

Container

Storbehållare med eller utan komprimator.

Dragväg

Med dragväg avses avstånd för manuell transport av avfallsbehållare från hämtställets mittpunkt till hämtningsfordonets stoppställe på gatan eller annan jämförbar yta. Avståndet på dragvägen är grund för tilläggsavgift i avfallstaxan.

Farligt avfall

Med farligt avfall avses avfall som i bilaga 3 avfallsförordningen (2020:614) beskrivs med en avfallskod markerad med en asterisk (*). Avfall som klassas som farligt avfall kan vara explosivt, brandfarligt, frätande, smittförande eller giftigt för människa och miljö. Exempel på farligt avfall är färgrester, spillolja, rester av bekämpningsmedel och lösningsmedel.

Fraktion

Med fraktion avses en viss typ av avfallsslag som ska samlas in separat, exempelvis matavfall eller förpackningar av exempelvis glas, metall, papper och plast.

Grovavfall

Med grovavfall avses sådant avfall som är så tungt eller skrymmande att det inte är lämpligt att samla in i behållare eller anordning avsett för restavfall.

Hämtfordon

Med hämtfordon avses olika typer av fordon som används för hämtning av avfall, exempelvis baklastare, lastväxlare och kranbil.

Hämtställe

Med hämtställe avses utrymme eller plats där en eller flera behållare är uppställda för hämtning.

Kommunalt avfall

Med kommunalt avfall avses detsamma som i 15 kap. 3 § miljöbalken, det vill säga avfall som kommer från hushåll och sådant avfall från andra källor som till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll.

Manuell hämtning

Avser hämtning av avfall där hämtpersonalen skjuter, drar eller lyfter kärl eller säckar vid hämtning.

Maskinell hämtning

Avser hämtning av avfall med maskinell utrustning, exempelvis genom botten-tömmande behållare eller sopsug.

Matavfall

Med matavfall avses livsmedels- eller köksavfall som uppkommer i och med livsmedelshanteringen i hushåll, restauranger, storkök, butiker, personalmatsalar, catering och liknande. I begreppet ingår även matavfall som hälls ut i vasken i de fall detta samlas upp avskilt i slutna tankar.

Miljöstation

Insamlingsplats för hushållens farliga avfall.

Producentansvar

Producenter av varor och produkter inom de områden där producentansvar råder ansvarar för att samla in och ta omhand dessa produkter och varor när de är uttjänta. Producentansvar finns exempelvis för bilar, däck, elavfall och läkemedel.

Restavfall

Med restavfall avses det avfall som kvarstår i soppåsen när alla andra avfallsfraktioner har sorterats ut exempelvis matavfall, förpackningar, returpapper textil, farligt avfall, grovavfall och elavfall.

Sopsug

Sopsugssystem som är kopplad till en sluten storbehållare. En sopsug kan vara stationär eller mobil.

Utrustning

Utrustning är ett samlingsbegrepp som avser kärlskåp, säckkaruseller, kärl och säckväxlare, sopnedkast, sopsug, transportanordningar eller annat som används vid insamling av kommunalt avfall.

Återbruk

Återbruk är ett samlingsbegrepp som omfattar återanvändning och helt eller delvis reparation av en befintlig produkt. Genom att lämna saker som kan användas igen till återbruk, förlängs produktens livslängd innan de blir avfall.

Återvinning

Användning, behandling eller omhändertagande av material, näringsämnen eller energi från avfall.

Återvinningscentral, ÅVC

Större, bemannad insamlings- och mottagningsplats för framförallt hushållens grovavfall.

Återvinningsstation, ÅVS

Obemannad insamlingsplats med behållare där hushåll kan lämna förpackningar och tidningar. Det finns cirka 250 återvinningsstationer runt om i staden.

Länklista

Arbetsmiljöverket: www.av.se

Avfall Sverige: www.avfallsverige.se

Boverket: www.boverket.se

Fastighetsägarna i Stockholm: www.fastighetsagarna.se

Förpackningsinsamlingen AB: www.fti.se

Sveriges avfallsportal: www.sopor.nu

Stockholms stad: www.stockholm.se

Naturvårdsverket: www.naturvardsverket.se

Stockholm Vatten och Avfall: www.svoa.se

Storstockholms brandförsvär: www.storstockholm.brand.se

Brandskyddsföreningen: www.brandskyddsforeningen.se

Kontaktlista

Stockholm Vatten och Avfall

Telefon: 08-522 120 00

E-post: kund@svoa.se

Webbplats: www.svoa.se

Miljöförvaltningen

Telefon: 08-508 288 00

E-post: miljoforvaltningen@stockholm.se

Exploateringskontoret

Telefon: 08-508 276 00

E-post: exploateringskontoret@stockholm.se

Stadsbyggnadskontoret

Telefon: 08-508 273 00

E-post: stadsbyggnadskontoret@stockholm.se

Trafikkontoret

Telefon: 08-508 272 00

E-post: trafikkontoret@stockholm.se

Projektera och bygg för god avfallshantering,
Stockholm Vatten och Avfall, 2023.

Foto, s. 1, 6, 14, 22, 26, 27, 29, 33: Lasse Burell

Foto, s. 28, 30: Viktor Gårdsäter

Foto, s. 4, 7, 10: Lennart Johansson

Foto, s. 13: Sanna Lindberg

Foto, s. 15: Lieselotte van der Meijs

Foto, s. 35: Pär Olsson

Illustration, s. 16: Jan Rojmar

Illustration, s. 18, 20, 23, 34, 36: Tomas Öhrling

Stockholm Vatten och Avfall är en samhällsbyggare i framkant som driver och utvecklar vatten- och avfallstjänster med miljöfokus. Varje dag, året runt förser vi 1,5 miljoner stockholmare med rent och gott kranvatten, renar avloppsvatten och ser till att avfallet tas om hand. Tillsammans med invånare, företag och andra intressenter arbetar vi för att Stockholm ska bli världens mest hållbara stad.

Stockholm Vatten och Avfall
Tel 08-522 120 00
kund@svoa.se
www.svoa.se

En del av Stockholms stad